

Denne uttalelsen kommer fra av Norsk Presseforbund (NP), Norsk Journalistlag (NJ), og Mediebedriftenes Landsforening (MBL).

Deres saksnr. 24/879

Oslo, 07.06.2024

Høring NOU 2024:3 Felles innsats mot ekstremisme: Bedre vilkår for det forebyggende arbeidet

Våre kommentarer går på det som er relevant for mediernes rammevilkår, herunder pressefrihet, kildevern og tilgang til kilder.

Som kommisjonen skriver helt innledningsvis (punkt 1.1), kan ingen demokratiske samfunn sikre seg helt og holdent mot terroranslag og ekstremisme. Vi ønsker å fremheve dette, og vil understreke at vi som samfunn dessverre må akseptere å leve med en viss risiko for dette. Det er kostnaden med å leve i et fritt og demokratisk samfunn, der både retten til å ytre seg og retten til privatliv skal beskyttes. Dette innebærer at all søken etter nye tiltak for å forebygge og avdekke radikaliserings og ekstremisme, må sees i sammenheng og veies opp mot med andre demokratiske verdier. Jo mer inngripende et tiltak er, jo strengere krav må det stilles til begrunnelsen og den sannsynlige effekten av tiltaket.

Våre innspill til denne høringen kan oppsummeres i sju punkter:

Innspill 1: Det må utvises varsomhet ved bruk av ny teknologi og digital overvåking.

Innspill 2: Det er behov for å sikre og styrke demokratiske kontrollmekanismer.

Innspill 3: Det bør jobbes for forebygging framfor forbud.

Innspill 4: Vi trenger en kraftfull mediepolitikk som sikrer et mangfold av redaktørstyrte, journalistiske medier.

Innspill 5: Redaktørstyrte journalistiske mediers arbeid og metode med verifisering, kildebredde og etiske vurderinger, bygger motstandskraft.

Innspill 6: Det haster å gjennomføre DSA i norsk rett, Medietilsynet bør være tilsynsorgan.

Innspill 7: Det er behov for kunnskapsinnhenting og forskning

Innspill 1: Varsomhet ved bruk av ny teknologi og digital overvåking.

Vi vil særlig trekke fram kommisjonens oppfordring til å vise varsomhet ved bruk av ny teknologi/digital overvåking. Som kommisjonen skriver i 15.1, setter digital overvåking motsetningene mellom sikkerhet og demokrati på spissen: Den begrunnes i beskyttelse av liv og helse, men gjør samtidig «inngrep i grunnpilarene i demokratiet: borgernes rett til å ha, gjøre seg opp og utveksle meninger og ideer fritt og uten statlig kontroll eller inngripen, altså retten til privatliv og personvern, tankefrihet, religionsfrihet og ytringsfrihet.»

I samme kapittel stadfester kommisjonen det som etter vårt syn bør være et grunnleggende prinsipp for det videre arbeidet: «Selv om det er teknologisk mulig for myndighetene å benytte kunstig intelligens i utstrakt grad i arbeidet med å forebygge radikaliserings og ekstremisme, er det menneskerettighetene, ikke teknologien, som setter grensene her».

For mediene er dette viktig fordi det påvirker graden av ytrings- og informasjonsfriheten i samfunnet og dermed også en fri presse. Videre blir det særlig relevant for mediernes kontakt med kilder, herunder faktiske muligheter til å beskytte kilder og til å garantere for et absolutt kildevern. Hvis folk ikke lenger kan, eller ikke lenger *tror* de kan, kommunisere med redaksjonene uten å bli overvåket, vil dette ha en nedkjølende effekt på kilder og dermed samfunnets tilgang til informasjon.

Hvis overvåking fører til at myndighetene får tilgang til kilde sensitiv informasjon – er dette et inngrep i kildevernet. I Rolfsen-saken (HR-2015-2308-A), som er et eksempel på at politiet gikk for langt i sine metoder i kampen mot terror, slår Høyesterett fast at kildevernet omfatter mer enn materiale som identifiserer kilden ved navn, bilde, men også journalistisk materiale i videre forstand (avsnitt 54). Dette er helt i tråd med praksis fra EMD, som også er uttalt i dommen i samme avsnitt: «Det sentrale for kildevernets utstrekning etter EMDs praksis er, slik jeg forstår det, om beslaget kan ha en dempende – og derved skadelig – virkning på pressens tilgang til kilder.» Kjennelsen ble kåret til den beste rettsavgjørelsen i verden i 2015 av Columbia University i New York som blant annet skrev følgende i sin begrunnelse: «I motsetning til den omfattende internasjonale tendensen til å ofre ytringsfriheten i krisetider, anerkjenner denne kjennelsen den avgjørende betydningen av en fri presse». (gjengitt i NOU 2022:9, boks 12.3)

I lys av dette vil vi fremheve og støtte kommisjonens vurdering av at staten, når det innføres ny teknologi **eller når teknologi brukes på nye måter**, må sørge for å kartlegge de menneskerettslige konsekvensene av teknologibruken (kap 15.1). Dette er helt i tråd med det både personvernkommisjonen (2022:11) og ytringsfrihetskommisjonen (2022:9) går inn for i sine utredninger fra 2022. Begge foreslår tiltak som pålegger staten å vurdere den **samlede effekten** på ytringsfrihet/personvern ved beslutninger om tiltak, se henholdsvis kapittel 7.5 og 7.4.1 i Personvernkommisjonens utredning og kapittel 7.9.8 og 7.10.2 fra Ytringsfrihetskommisjonen.

Vi vil også trekke fram Ekstremismekommisjonens henvisning til krav fra menneskerettsdomstolen (EMD) om at stater som ligger langt fremme i utviklingen og bruken av ny teknologi, har et særlig ansvar for å finne en god balanse mellom teknologien og menneskerettighetene, særlig retten til privatliv (Hellestveit og Wilhelmsen 2022, gjengitt i NOUen kap. 15.1). I denne forbindelse vil vi minne om at privatliv og ytringsfrihet er to likeverdige rettigheter som skal veie like tungt. Vi mener derfor man i henvisningen til menneskerettigheter, også bør ta med ytringsfrihet. Dette er viktig i tilknytning til de menneskerettslige kravene som kommisjonen viser til i samme avsnitt. Kravene om at overvåking, innsamling, oppfangning av data, bulkdata og videresalg av persondata må ha hjemmel i lov, skal ikke være vilkårlig og må tilfredsstillende til nødvendighet og proporsjonalitet.

Vi viser også til rapporten fra Nasjonal institusjon for menneskerettigheter (NIM) om ny teknologi og menneskerettigheter, som gir et overblikk over de viktigste menneskerettslige utfordringene som oppstår når teknologiutviklingen gir maskinene en stadig mer sentral plass i styring og forvaltning av det norske samfunnet. Rapporten trekker opp overordnede perspektiver rundt hvordan ny teknologi forsterker velkjente menneskerettighetsproblemer, og samtidig gir oss helt nye utfordringer. Rapporten bør tas inn som en del av kunnskapsgrunnlaget i det videre arbeidet med tiltak på dette området.¹

Innspill 2: Sikre og styrke demokratiske kontrollmekanismer.

Vi støtter kommisjonens fremheving av at demokratisk kontroll er særlig viktig når nasjonale myndigheter som Politiets sikkerhetstjeneste (PST) og Etterretningstjenesten (heretter e-tjenesten) får utvidede hjemler til overvåkning og tar i bruk nye teknologier for å forebygge ekstremisme. Vi viser til kommisjonens redegjørelse i del 5 kap. 25 og anbefalingen i kap. 53.4.3 om å sikre legalitetskontroll av nye overvåkingmuligheter.

Presseorganisasjonene er partshjelper i et søksmål mot staten v/ Forsvarsdepartementet fra Stiftelsen Tinius for å få domstoltestet de nye bestemmelsene i etterretningstjenesteloven.² Bakgrunnen for at vi går inn som partshjelpere er at vi frykter at de nye lovbestemmelsene vil ha en nedkjølende effekt på ytringsfriheten – at færre tør å ytre seg eller å ta kontakt med journalister. Dermed mister mediene sentrale kilder til informasjon og samfunnet risikerer å gå glipp av viktige saker og debatter.

Vi vil også trekke fram bekymringen kommisjonen uttrykker over at lovgivningen henger etter den teknologiske utviklingen og at manglende regulering kan føre til uklarhet om et inngrep er lovlig eller ikke. Dette gjør EOS-utvalgets arbeid vanskelig. Presseorganisasjonene deler kommisjonens synspunkt om at EOS-utvalget bør styrkes ytterligere, slik at utvalget har tilstrekkelige økonomiske og personellmessige ressurser til å håndtere utvidelsen, se kapittel 25.2.2. Vi viser her til utvalgets påpekning om at EOS-utvalget ble betydelig styrket da Etterretningstjenesten fikk hjemler til tilrettelagt innhenting, men at en tilsvarende styrking ikke skjedde da PST nylig fikk utvidet sine hjemler for innsamling av informasjon fra åpne kilder.

I denne forbindelse mener vi også verdt å merke seg at EOS-utvalget selv har presisert i en uttalelse, at demokratisk kontroll av PST ikke hadde bidratt til å hindre PSTs forebyggende arbeid mot Bhatti.³ (EOS-utvalget 2023, gjengitt i NOUen kap. 32.1.)

Vi vil også løfte fram kommisjonens budskap i kap. 53.4, om at forebyggende arbeid også kan skape utfordringer når det gjelder borgernes personvern og rett til privatliv. Her vil vi legge til borgernes rett til ytringsfrihet, som både omfatter retten til å ytre seg og til å motta informasjon.

Vi slutter oss til kommisjonens vurdering i 53.4.1, om at oppsøkende og forebyggende arbeid på nett reiser utfordrende spørsmål om privatliv og personvern, og at det er knyttet stor usikkerhet om rettslige rammer for et slikt arbeid, både for politiet og for kommunale aktører.

---

¹ NIM (2022, 28. mars) Hellestveit, C og Wilhelmsen, M): <https://www.nhri.no/rapport/ny-teknologi-og-menneskerettigheter/?showall=true>

² <https://www.tinius.com/no/nyheter/orientering-om-soksmal-om-nye-overvakingstiltak>

³ [Om EOS-utvalgets rolle knyttet til Bhatti og 25-juni-utvalget - EOS-utvalget](#)

I denne forbindelse støtter vi også kommisjonens forslag om å gjøres en egen utredning om forebyggende og oppsøkende arbeid på nettet. En forutsetning for at vi støtter dette forslaget, er at man samtidig vurderer dette opp mot ytringsfriheten og særlig tar stilling til hvordan dette kan innebære et ulovlig inngrep i ytringsfriheten og ha en nedkjølende effekt. Her kan man også se på muligheten for å måle nedkjølende effekt over tid, slik Ytringsfrihetskommisjonen er inne på i sin utredning kap. 7.5.3, 7.9.7

Vi støtter også vurderingen til kommisjonen om at det er behov for et tidligere hjemmelsgrunnlag og en veileder for forebyggende avtaler, se kap. 52.3.1.

Innspill 3: Forebygging framfor forbud

Vi vil fremheve kommisjonens konklusjon om **forebyggende arbeid** som aller viktigste tiltak, herunder kunnskapsløft og kompetanseheving i det forebyggende arbeidet. Dette er også budskapet fra Ytringsfrihetskommisjonen, som oppsummerer det slik i sammendraget, kap. 1.1: «Nye lover som forbyr eller sensurerer usanne ytringer, kan ikke være svaret. Lovregulering av sannheten er problematisk. Internasjonalt samarbeid om reguleringer av plattformene hvor usannheter spres, er mer fornuftig. Det samme gjelder økt åpenhet om plattformselskapenes håndtering av feilinformasjon og mekanismer for spredning.»

Det er påfallende at alle utvalg som går grundig inn i denne type problemer i et demokratisk samfunn, enten det er radikaliserings, falske nyheter eller annet skadelig innhold på nett, konkluderer med at forbud ikke er løsningen. Det står i kontrast til et stadig ønske fra flere politikere og deler av forvaltningen, om flere forbud, utvidede fullmakter til å kunne kontrollere, overvåke og lagre kommunikasjon til norske borgere. Utvalget peker ikke på mangel på fullmakter til å gripe inn tidligere eller uten demokratisk kontroll, som en sentral faktor for å avverge radikaliserings. Dette overordnede funnet fra både Ekstremismekommisjonen og Ytringsfrihetskommisjonen, bør legges inn som et viktig premiss i det videre lovarbeidet.

Innspill 4: Behov for en kraftfull mediepolitikk som sikrer et mangfold av redaktørstyrte, journalistiske medier

Etter vårt syn er det en betydelig mangel i rapporten er at den ikke tar for seg redaktørstyrte mediers betydning i kampen mot radikaliserings og ekstremisme. På den ene siden kan det forklares med at mediernes primære oppgave selvsagt ikke er å forebygge radikaliserings og ekstremisme. På den annen side har tilstedeværende og velfungerende redaksjonelle medier en tydelig sammenheng med samfunnets evne til å bekjempe faktorer *som bidrar til* radikaliserings og ekstremisme. **Vi mener derfor redaktørstyrt medier må tas inn som en del av det forebyggende arbeidet mot radikaliserings og ekstremisme.** Vi vil utdype dette i det følgende:

I kapittel 10 redegjør kommisjonen for hvordan svak tillit til myndighetene gjerne også er forbundet med lav tillit til redaktørstyrte journalistiske medier. I boks 10.1 gjengir kommisjonen forskning som viser at individuelle og kollektive radikaliseringsprosesser kjennetegnes av lav tillit (Bjørgi, 2018b). Med andre ord så er det en sammenheng mellom tillit i samfunnet og motstandskraft mot ekstremisme og radikaliserings. Kommisjonen viser videre til at redaktørstyrte medier har høy tillit i den norske befolkningen og skiller seg derfor klart fra alternative medier og sosiale medier. Samtidig trekker kommisjonen fram at Medietilsynet har pekt på en markant økning i andelen av yngre som overhodet ikke bruker nyhetskilder som

papiravis, TV, radio eller nettavis, og at «ei informasjonskløft mellom majoriteten av borgarane og nokre grupper kan føre til ei meir fragmentert offentlegheit og auka risiko for polarisering og ekkokammer».

I kapittel 13 og 14 beskriver kommisjonen hvordan ekstremisme kan se ut og utvikle seg i sosiale medier og andre digitale flater, og gjennom kunstig intelligens (KI). Her omtaler kommisjonen blant annet desinformasjonskampanjer, subkulturer på internett, gaming, spillifisering og direktestrømming av ekstremisme og terror som arenaer for utvikling av ekstremisme, spredning av propaganda og rekruttering av ekstremisme.

I del 5 kap. 24-34 redegjør kommisjonen for forebyggende tiltak blant annet i justissektoren, skolen, helsesektoren, sivile samfunn og forskning som retter seg direkte mot ekstremisme, men nevner ikke her redaksjonelle medier som et eget tiltak.

I den mediepolitiske redegjørelsen fra 2023 trakk kulturminister Lubna Jaffery fram betydningen av uavhengige redaktørstyrte medier i møte med påvirkningskampanjer, desinformasjon og falske nyheter.⁴ Dette er også fremhevet som et eget punkt regjeringen ønsker innspill på, i arbeid med strategi mot desinformasjon. Der heter det at strategien blant annet vil ta opp hvordan vi kan: «Utvikle en mediepolitikk som bidrar til at mediene er i stand til å oppfylle sitt samfunnsoppdrag også i fremtiden.⁵ Ytringsfrihetskommisjonen beskriver det sånn i NOU 2022:9 kap 9.10.1: «Et mediesystem med et mangfold av aktører, innhold og kanaler, en fungerende presseetikk og en sterk allmennkringkaster er avgjørende for å sikre et samfunn som er motstandsdyktig i møte med manipulasjoner av det offentlige rom. At det norske mediesystemet er såpass godt utbygd og velfungerende er etter kommisjonens mening en sentral årsak til at des- og feilinformasjon ikke er et omfattende samfunnsproblem i dag. Å motvirke skadevirkninger av des- og feilinformasjon er en selvstendig begrunnelse for en kraftfull mediepolitikk.» Mange peker altså på redaktørstyrte journalistiske medier som helt sentrale for å styrke samfunnets motstandskraft mot faktorer som gjør oss sårbare for radikalisering.

Dette samsvarer også helt med disse mediernes samfunnsrolle som er å drive med sannhetssøkende journalistikk, der kildebredde, åpenhet og troverdighet er helt sentralt. Å verifisere fakta, bilder og videoer, er en stadig viktigere del av arbeidet i norske redaksjoner. Både lokalt og nasjonalt jobbes det kontinuerlig med å øke kunnskapen om deep-fakes og falskt innhold, enten de spres kun for underholdning, eller i den hensikt å spre propaganda eller konspirasjonsteorier.

Initiativer som Faktisk Verifiserbar (omtalt i boks 30.7) er et eksempel på et felles initiativ for den norske mediebransjen.⁶ Verifiserbar ble etablert våren 2022 for å verifisere visuelt innhold fra Ukraina og Russland. Deretter ble det til et samarbeid i medie-Norge, i den hensikt å bekrefte eller avkrefte bilder og video fra pågående konflikter. I stedet for at journalistene satt i hver enkelt redaksjon, ble disse samlet i ett felles miljø der målet var å styrke mediernes felles kompetanse og beredskap på området. Initiativet er et eksempel på en lang tradisjon der norske redaksjoner deler metoder med hverandre, både på journalistkonferanser og i hverdagen og viser redaktørstyrte medier samlet har en god beredskap på dette felt.

---

⁴ [Redegjørelse om ytringsfrihet og medie Redegjørelse om ytringsfrihet og mediepolitikk - regjeringen.nopolitikk - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no/politikk-regjeringen.no)

⁵ <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/regjeringen-setter-i-gang-arbeid-mot-desinformasjon/id3033015/>

⁶ <https://www.verifiserbar.no/>

Kommisjonen viser også til Faktisk.no (omtalt i boks 30.7) og Tenk – som er skoleavdelingen til Faktisk.no. På hver sin måte har disse også en viktig rolle i å lære opp kildebevissthet og kritisk mediebruk på flere ulike måter og arenaer. Disse drar også nytte av redaktørstyrte mediers kompetanse på dette området.

I kapittel 10 peker altså kommisjonen på redaktørstyrte journalistiske mediers betydning for tilliten i samfunnet, og at lav tillit kan føre til radikaliserings. Både regjeringen og Ytringsfrihetskommisjonen har trukket fram at et mangfold av redaktørstyrte medier bygger motstandskraft mot des- og feilinformasjon, som igjen er avgjørende i kampen mot radikaliserings. Dette gjelder både ved å avdekke feilinformasjon, men også ved å tilby et mangfold av innhold og politisk nedslagsfelt, som gjør at personer med ulikt politisk ståsted som kan finne redigert informasjon fra et medium som følger grunnleggende prinsipper for presseetikk og uavhengighet.

Vi har ingen garanti for at norske medier klarer å bevare sin samfunnsrolle og evne til å finansiere journalistikken. Digitaliseringen har gjort at mediene konkurrerer mot en håndfull globale tech-giganter, og dette utfordrer selve finansieringsgrunnlaget for fri og uavhengig journalistikk. Mediene merker sterkt de fundamentale utfordringene i den digitale økonomien, hvor konkurransen er global og preget av en "vinneren-tar-alt"-logikk, på en lang rekke felt av sin virksomhet: Konkurransen om brukernes oppmerksomhet, om annonsørens budsjetter, om distribusjon av apper eller av innhold på de store plattformene. Offentligheten preges av en stadig større strøm av uredigert kommunikasjon som øker faren for å bli feilinformert. Algoritmene til sosiale medier forsterker spredningen av innhold som skaper mest engasjement, uten noen verifisering eller redaktørstyring. Dette kan utnyttes til å spre falskt innhold raskere enn annet innhold, og benyttes av aktører som ønsker å undergrave tilliten i samfunnet. Redaktørstyrte journalistiske medier er sentrale for tilliten i samfunnet, og er den viktigste motvekten mot den økende strømmen av feilinformasjon, desinformasjon og påvirkningsforsøk.

Med andre ord så kan redaktørstyrte journalistiske medier spille en viktig rolle i arbeidet med å forebygge og avdekke radikaliserings og ekstremisme. Dette forutsetter en mediepolitikk som er forutsigbar, fremtidsrettet og som understøtter innovasjon og utvikling. Medievanene endrer seg raskt, og spesielt yngre brukere er vant til og forventer formidling gjennom lyd og levende bilder. Med kunstig intelligens får mediene nye muligheter til å nå frem med den samme journalistikken i ulike formater, journalistikken kan oversettes mellom ulike formater - lyd, video og tekst og stillbilder - ved hjelp av teknologi. Rammebetingelsene må styrkes og legges til rette for at mediene kan utnytte de teknologiske mulighetene.

Derfor mener vi det er helt sentralt at regjeringen, i det videre arbeidet med denne rapporten, tar inn at det må føres en kraftfull mediepolitikk som sikrer et mangfold av redaktørstyrte, journalistiske medier, som et eget og selvstendig tiltak som kan forebygge radikaliserings og ekstremisme.

Innspill 5: Redaksjonelle journalistiske mediers rolle og metode

I kapittel 13.5 omtaler kommisjonen direktesending av ekstremisme og terror. Her skriver kommisjonen blant annet: «Også direktesendt dekning av rettssaker med terrordømte kan bli brukt som propagandamateriale på nettet. Under Breiviks prøveløslatelsesrettssak i 2022 tillot dommeren direktesending av rettsforhandlingene, med en innlagt forsinkelse. Noen medier, som Aftenposten og NRK, valgte å ikke sende direkte fra rettssalen. Flere medier viderefremidlet

imidlertid store deler av direktesendingen, og Breivik benyttet seg av dette til å formidle sitt høyreekstreme budskap til meningsfeller og følgere, med nazihilsen, appell og engelskspråklig budskap på papir, både på kofferten og på dressjakken. Noen medier sladdet bilder og videoer der budskapet var synlig. Hele Breiviks tale på én time ble sendt ut med kun to kutt i lyd. De to kuttene var begge på under et minutt. I ettertid har det vist seg at direktesendingen ble spredt til nettfora i løpet av få minutter.»

I samme kapittel skriver kommisjonen følgende: «Videoer og bilder av terrordømte blir brukt til å glorifisere terror og inspirere andre brukere i høyreekstreme nettsamfunn. Det er derfor viktig at redaksjoner har oppdatert kunnskap om hvordan ekstremister utnytter mediene, og at de viser etisk varsomhet i dekning av terror.»

Vi er helt enige i dette. Mediene må alltid være på vakt mot personer og grupper som ønsker å bruke mediene til å fremme et bestemt budskap og skal være kritisk i valg av kilder (Vær Varsom-plakaten punkt 3.2). Derfor diskuteres denne type publiseringer også mye og jevnlig i redaksjonene og på journalistkonferanser, debatter mv.

Samtidig er det et åpenbart informasjonsbehov knyttet til slike saker, som mediene har et ansvar for å ivareta. Kjennetegnet ved redaktørstyrte medier er at de har et sett av etiske regler og kjøreregler som stiller strenge krav til hele den journalistiske prosessen – alt fra innhenting av informasjon, kildekontakt og publisering. I tillegg til Vær Varsom-plakaten har mange redaksjoner egne kjøreregler som skal tilrettelegge for gode etiske vurderinger på alle områder. Som nevnt i innspill 4 jobber mediene systematisk og bredt med faktasjekk og verifisering, og tilfører dermed kunnskap og fakta til samfunnet som er viktig i kampen mot ekstremisme og radikaliserings.

Samlet gjør alt dette redaktørstyrte medier som godt egnet til å gjøre etiske og kloke vurderinger knyttet til hva som bør publiseres, når og hvordan. Dette gir også mulighet til å sette et klipp inn i en kontekst som kan opplyse saken og innholdet. Det bygger også motstandskraft.

Innspill 6: Gjennomføring av og tilsyn med DSA

Vi støtter anbefalingen fra kommisjonen i kap. 53.4.2 om å prioritere gjennomføringen av EUs forordning om digitale tjenester (DSA), og sikre et sterkt tilsynsorgan på nasjonalt nivå. Kommisjonen tar ikke stilling til hvem som bør være tilsynsorgan, men understreker viktigheten av en faglig sterk og robust tilsynsmyndighet. Presseorganisasjonene har lenge tatt til orde for at Medietilsynet er rette organ for dette og har utdypet dette nærmere i et innlegg i Medier24, 20. februar i år.⁷

Innspill 7: Behov for kunnskapsinnhenting og forskning

Vi støtter kommisjonens vurdering i kapittel 53 i at det er behov for et kunnskaps- og kompetanseløft i det forebyggende arbeidet, herunder mer forskning på KI og ekstremisme, slik det er gjengitt i 53.1.1. Dette var også et viktig budskap fra Ytringsfrihetskommisjonen, se kap. 9.10.5. Vi trenger et felles, oppdatert og etterrettelig kunnskapsgrunnlag for å kunne ta stilling til tiltak og behovet for å gripe inn i grunnleggende menneskerettigheter.

---

⁷ <https://www.m24.no/big-tech-debatt-eu/norge-ma-gripe-muligheten-til-a-kontrollere-de-store-teknologiselskapene/693919>

Vi er enige med kommisjonen i at vi trenger mer forskning og evaluering av effekter og konsekvenser av arbeid og tiltak for å forebygge radikaliserings og voldelig ekstremisme, slik kommisjonen skriver i kap 5.1.1. Her vil vi legge til at også bruken av forebyggende samtaler og bruken av nye lovhjemler til informasjonsinnhenting må kartlegges, slik at vi har statistikk som kan brukes som grunnlag til å vurdere både omfang og effekter av denne type tiltak.

Avslutning:

Avslutningsvis vil vi trekke fram kommisjonens beskrivelse i kap. 5 av hvordan demokratiet trues innenfra av «autokratiske ledere som går til angrep på akademisk og kulturell frihet, så vel som friheten til å delta i den frie meningsbrytingen». Kommisjonen viser til demokratisk valgte politikere som bygger ned demokratiet innenfra ved å vedta lover som fratrukket minoriteter rettigheter eller sprer farlige konspirasjonsteorier (5.1). Dette er en viktig påminnelse om hvordan og hvor lett et demokrati kan brytes ned. Det skjer etappevis og i gode hensikter, men kan fort ende opp med det motsatte.

Med vennlig hilsen

Dag Idar Tryggestad
Leder
Norsk Journalistlag

Elin Floberghagen
Generalsekretær
Norsk Presseforbund

Randi S. Øgrey
Administrerende direktør
Mediebedriftenes Landsforening